

2. Петриченко Л.О. Контекстний підхід до професійної підготовки майбутнього вчителя в умовах реформування системи освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 28. С. 15–25.
3. Вербицький А.О. Школа контекстного навчання як модель реалізації компетентнісного підходу в освіті. *Педагогіка*. 2009. № 2. С. 12–18.
4. Попович О.М. Основні категорії дослідження процесу підготовки майбутніх педагогів до організації конструктивної діяльності дітей. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 6 (32). С. 216–222.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-261-9/21>

Прудченко І. І.,

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Київського кооперативного інституту бізнесу і права*

ПЕДАГОГІЧНА ГЕРМЕНЕВТИКА В СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Основною характеристикою модерної вітчизняної педагогічної науки та освітньої практики є наростаюча увага до індивідуальних, повсякчас унікальних і неповторних проявів людської суб'єктивності, відображених як у науці, так і в інших формах суспільної свідомості. Закономірний відхід педагогів від домінування логіко-гносеологічного підходу в інтерпретації педагогічного знання зумовлений розвитком сучасної гуманістичної концепції освіти, яка надає перевагу духовності у трактуванні педагогічних явищ. Одним із методологічних орієнтирів останньої сьогодні виступає герменевтика, яка, долаючи традиційну раціоналістичну орієнтацію свідомості, спрямовується на розуміння людини через осмислення рефлексії емоційно-духовного досвіду людства, зафіксованого в науці, релігії, мові, народних традиціях, мистецтві. Отже, герменевтика являє собою одну із форм осмислення досвіду, є наукою про породження та розуміння гуманітарних смислів і цінностей.

Педагогіка, що відноситься до сфери гуманітарного знання, має справу із специфічним типом знання, яке потребує, поряд із реєстрацією, структуризацією та систематизацією згідно з традиціями наукової раціональності, ще й глибоко особистісної інтерпретації. Саме тут

віднаходимо точку її кореляції з герменевтикою, що й зумовило виокремлення педагогічної герменевтики як особливого напрямку педагогічної теорії та практики, яка досліджує проблеми розуміння й інтерпретації педагогічної реальності.

У сучасній вітчизняній вищій школі студенти у процесі навчання схиляються до логіко-гносеологічного, репродуктивного засвоєння навчального матеріалу, почасти нехтуючи виробленням особистісних смислів педагогічного знання на основі саморозуміння та рефлексії власного життєвого досвіду. У зв'язку з цим констатуємо збіднення та обмеження процесу пізнання за рахунок ігнорування його ціннісно-смыслові складові. Слід зазначити, що саме використання герменевтичних технологій у навчальному процесі закладу вищої освіти дозволить «розпредметити» знання, уникнути його знеособлення, виокремити особистісні смисли у змісті навчання.

Вищезазначене дозволяє стверджувати доцільність введення навчальної дисципліни «Педагогічна герменевтика» до навчального плану підготовки майбутнього вчителя й безперечно його значущість для його подальшого професійного самовдосконалення та самовизначення.

Навчальна дисципліна спрямована на оволодіння студентами поняттями: «розуміння», «герменевтична інтерпретація педагогічного знання», «об'єктивне значення педагогічного знання», «універсальні смисли, сконцентровані в педагогічному знанні», «особистісний смисл педагогічного знання», «версія герменевтичної інтерпретації». Увагу зосереджено на проблемі розуміння у педагогіці та герменевтичній інтерпретації педагогічного знання, що розглядаються на тлі загально-філософських методологічних традицій. Обґрунтовуємо даний підхід необхідністю усвідомлення студентами базових понять педагогічної герменевтики, їх ознайомлення з герменевтичними філософсько-педагогічними науковими школами, осмислення педагогічної герменевтики як вчення про розуміння та інтерпретацію педагогічних явищ. Педагогічне розуміння трактується як один із принципів стилю нового педагогічного мислення, слідування якому передбачає переклад педагогічної ситуації на мову внутрішнього мовлення, знаходження смислу у взаємодії з Іншим (Ю. Сенько, М. Фроловська).

Міждисциплінарний характер проблеми розуміння зумовлює інтегрованість курсу «Педагогічна герменевтика», який фокусує в собі знання з філософії, педагогіки, культурології, психології, лінгвістики, логіки, герменевтики, філософії освіти, філософської та педагогічної антропології.

Метою навчального курсу «Педагогічна герменевтика» є поглиблення студентами знань із методології педагогіки шляхом ознайомлення з герменевтичною її складовою (герменевтична методологія), яка

зорієнтована на гуманістичне світобачення, в центрі якого рефлексивне осягнення істини на основі вільного глибокого особистісного розуміння.

Мета курсу конкретизується через систему завдань:

– сформувати цілісне уявлення про педагогічну герменевтику як науку і мистецтво тлумачення й інтерпретації педагогічної дійсності та педагогічного знання.

– обґрунтувати філософські засади педагогічної герменевтики, історичні етапи її становлення, власне педагогічний зміст, яскраво виражену гуманістичну спрямованість, евристичний потенціал.

– на конкретних прикладах з історії педагогічної думки, на сучасних досягненнях педагогічної теорії та практики проілюструвати продуктивність поєднання в педагогічній діяльності раціонально-логічного й образно-емоційного планів з використанням як науково-теоретичних ідей, так і багатого світу образів, представлених у мистецтві, міфології, релігії, мові.

– з опорою на прогресивний досвід гуманістичної педагогіки минулого і сьогодення продемонструвати можливості використання в педагогіці художнього аналізу емпіричних фактів на початкових ступенях науково-теоретичного пошуку і як засіб, що самостійно розкриває педагогічний процес.

– сформувати переконаність майбутніх фахівців в особливих можливостях мови педагогіки, її творчій участі у формуванні єдиного педагогічного контексту та забезпеченні адекватного взаєморозуміння учасників педагогічного процесу: дітей, батьків, педагогів, учених.

– узагальнити уявлення студентів про понятійно-термінологічну систему педагогіки в контексті сучасної соціально-педагогічної ситуації, що характеризується відмиранням ряду старих понять, утвердженням нових, а також наповненням оновленим змістом традиційної педагогічної термінології.

– сприяти оволодінню студентами поняттями «розуміння», «інтерпретація», «псевдорозуміння», «квазірозуміння», показати прийоми адекватного перекладу з мови наукових концепцій на мову живого педагогічного процесу.

– формувати творчі здібності майбутніх фахівців на основі включення механізмів метафоричного мислення; продемонструвати можливості висунення нетрадиційних педагогічних гіпотез з опорою при діагностиці та проектуванні на незвичні аналогії та асоціації, закладені в педагогічних метафорах, що продуктивно розширюють контекст педагогічного пошуку.

– поглибити загальнометодологічну підготовку студентів, зокрема, їх знання про систему методів педагогічного дослідження за рахунок включення в цю систему методу герменевтичного аналізу педагогічного знання; сформувати практичні дослідницькі уміння герменевтичного аналізу педагогічного тексту.

У результаті засвоєння курсу студенти мають знати: генезис категорії «розуміння» в руслі гуманітарного пізнання та його педагогічні аспекти; сутнісні риси розуміння як способу освоєння дійсності: його змістовні, структурні, функціональні характеристики; особливості, тенденції, суперечності й закономірності становлення та розвитку педагогічної герменевтики; основні домінанти герменевтичної концепції освіти; герменевтичні технології інтерпретації педагогічного знання; понятійно-термінологічну систему педагогіки.

На основі здобутих знань у студентів повинні бути сформовані вміння: здійснювати герменевтичний аналіз педагогічних явищ і процесів; використовувати герменевтичні прийоми інтерпретації педагогічних текстів (коментування педагогічних текстів, діалог-полеміка з автором тексту (підтримка та спростування його ідей), переклад наукового тексту на мову живого педагогічного процесу, складання частотного словника тексту, його понятійної схеми, жанрова переробка тексту, інтерпретація педагогічного тексту з позицій суб'єктів педагогічного процесу, пошук універсальних загальнокультурних смислів тексту, співставлення термінологічного та метафоричного складу педагогічних текстів різних жанрів і стилів); виокремлювати особливості, тенденції, суперечності й закономірності розвитку педагогічної герменевтики; послуговуватися герменевтичним підходом у науково-дослідній роботі.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-261-9/22>

Соломна А. В.,

курсант 441 навчальної групи

*Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького*

Науковий керівник: Гнидюк О. П.,

кандидат педагогічних наук, доцент

*доцент кафедри фізичної підготовки та особистої безпеки
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Б. Хмельницького*

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

Початок російсько-української війни в розпочинається ще з 2014 року, відбулося значне зростання ролі жінок в українському війську, включаючи доступ до посад, які були раніше зарезервовані лише для чоловіків. Вони